



BO'LAJAK O'QITUVCHILAR UCHUN TAYM-MENEJMENT EFFEKTIV TA'LIM JARAYONI VA LIDERLIK KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH

Soliyeva Ruxsora Sharobiddin qizi

Pedagogika nazariyasi va tarixi mutaxassisligi 1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Taym-menejment, ya'ni vaqtni boshqarish, zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas qismidir. O'qituvchilar uchun vaqtni samarali boshqarish, nafaqat o'z ish faoliyatini yaxshilash, balki talabalar bilan munosabatlarni mustahkamlash va ta'lim jarayonini yanada sifatli qilishda muhim ahamiyatga ega. Bo'lajak o'qituvchilar taym-menejment ko'nikmalarini o'zlashtirish orqali ta'lim jarayonini yanada samarali tashkil etishlari mumkin.

Kalit so'zlar: bo'lajak o'qituvchilar, ta'lim, liderlik ko'nikmalari, ustuvorlik, rejalashtirish, dars, faoliyat.

Taym-menejmentning asosiy tamoyillari o'z ichiga rejalashtirish, ustuvorliklarni belgilash, vaqtni taqsimlash va nazorat qilishni oladi. O'qituvchilar o'z darslarini rejalashtirayotganda, har bir dars uchun maqsadlarni aniq belgilashlari zarur. Bu, o'z navbatida, o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini oshirishga yordam beradi. Rejalashtirish jarayonida o'qituvchilar o'z vaqtlarini qanday taqsimlashlarini, qaysi mavzularni qachon o'qitishlarini va o'quvchilarning qaysi ko'nikmalarini rivojlantirish zarurligini aniqlashlari lozim. Ustuvorliklarni belgilash taym-menejmentning yana bir muhim jihatidir. O'qituvchilar o'z ishlarini ustuvorlik darajasiga qarab tartibga solishlari kerak. Masalan, dars davomida o'quvchilarning savollariga javob berish, nazorat ishlarini o'tkazish yoki yangi materialni tushuntirish kabi vazifalar ustuvorlikka ega bo'lishi mumkin. Ustuvorliklarni belgilash orqali o'qituvchilar vaqtlarini samarali boshqarishlari va ta'lim jarayonini yanada samarali tashkil etishlari mumkin. Vaqtni taqsimlash ko'nikmalari ham taym-menejmentning ajralmas qismidir. O'qituvchilar o'z darslarini vaqtni samarali taqsimlash orqali



o'quvchilarga ko'proq e'tibor qaratishlari mumkin. Dars davomida har bir mavzuga qancha vaqt ajratish kerakligini belgilash, o'quvchilarning qiziqishlarini va ehtiyojlarini hisobga olish muhimdir. Bu jarayonda o'qituvchilar o'z vaqtlarini nafaqat darslar uchun, balki o'quvchilar bilan individual ishlash, ularning savollariga javob berish va qo'shimcha materiallar bilan tanishtirish uchun ham taqsimlashlari lozim.[1]

Nazorat qilish jarayoni ham taym-menejmentning muhim jihatlaridan biridir. O'qituvchilar o'z darslarini va o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini nazorat qilish orqali o'z ish faoliyatini baholashlari va zarur bo'lganda o'z rejalari va strategiyalarini o'zgartirishlari mumkin. Nazorat qilish jarayonida o'qituvchilar o'z vaqtlarini qanday sarflayotganlarini, qaysi usullar samarali bo'layotganini va qaysi jihatlarini yaxshilash zarurligini aniqlashlari lozim. Taym-menejment ko'nikmalarini o'zlashtirish, shuningdek, o'qituvchilarning liderlik ko'nikmalarini rivojlantirishga ham yordam beradi. Pedagogik liderlik, o'qituvchilarning o'quvchilar bilan munosabatlarini mustahkamlash, ularni motivatsiya qilish va o'quv muhitini ijobiy qilishda muhim rol o'ynaydi. Bo'lajak o'qituvchilar taym-menejment ko'nikmalarini o'zlashtirish orqali o'zlarining liderlik qobiliyatlarini rivojlantirishlari mumkin.[2]

Liderlik ko'nikmalarini shakllantirishda o'qituvchilar o'zlariga maqsadlar qo'yishlari va ularni amalga oshirish yo'lida harakat qilishlari zarur. O'qituvchilar o'z darslarida o'quvchilarning fikrlarini tinglash, ularning fikrlarini hurmat qilish va ularni o'z fikrlarini ifoda etishga undash orqali liderlik ko'nikmalarini rivojlantirishlari mumkin. Bu jarayonda o'qituvchilar o'z vaqtlarini qanday sarflayotganlarini va qaysi usullar o'quvchilarning qiziqishini oshirishga yordam berayotganini nazorat qilishlari muhimdir. Taym-menejment va liderlik ko'nikmalari o'qituvchilarning professional rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar o'z vaqtlarini samarali boshqarish orqali o'z ishlarining sifatini oshirishlari, o'quvchilarga yanada samarali ta'lim berishlari va o'zlarining liderlik qobiliyatlarini rivojlantirishlari mumkin. Bu jarayonda o'qituvchilar o'zlarini doimiy ravishda takomillashtirib borishlari va yangi strategiyalarni o'rganishlari zarur.[3]

Xulosa:



Xulosa qilib aytganda, taym-menejment va pedagogik liderlik ko'nikmalari bo'lajak o'qituvchilarning professional faoliyatida muhim o'rin tutadi. O'qituvchilar o'z vaqtlarini samarali boshqarish, ustuvorliklarni belgilash, vaqtni taqsimlash va nazorat qilish orqali ta'lim jarayonini yanada sifatli tashkil etishlari mumkin. Shuningdek, liderlik ko'nikmalarini rivojlantirish orqali o'quvchilar bilan munosabatlarini mustahkamlash va ularni motivatsiya qilishda muvaffaqiyat qozonishlari mumkin. Taym-menejment va liderlik ko'nikmalarini o'zlashtirish, bo'lajak o'qituvchilarning ta'lim jarayonida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishlari uchun zaruriy shartdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullaeva, N. (2021). "Taym-menejment: Vaqtni samarali boshqarish usullari." Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
2. Qodirova, S. (2020). "Liderlik va ta'lim jarayonida motivatsiya." Samarqand: Samarqand davlat universiteti.
3. Murodov, B. (2022). "Pedagogik liderlik: Teoriya va amaliyot." Toshkent: Fan va texnologiyalar.
4. Xolmatova, D. (2019). "Ta'lim jarayonida taym-menejmentning o'rni." Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
5. Rahimov, A. (2021). "O'qituvchilar uchun taym-menejment va rejalashtirish." Andijon: Andijon davlat universiteti.
6. Axmedov L. (2020). "Ta'limda liderlik ko'nikmalarini rivojlantirish." Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti.
7. Karimova, Z. (2023). "Effektiv ta'lim jarayonini tashkil etish: Nazorat va baholash." Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim muassasalari.